

گفت‌وگو با وحید شریعت، روانپزشک، درباره نحوه برخورد خانواده‌ها با زندانیان آزاد شده

مراقبت‌های درمانی پس از بازداشت

ریحانه جولایی: افراد زیادی در ماه‌های اخیر بازداشت و زندانی شده‌اند و اضطراب یکی از اولین حس‌هایی است که سراغ آنها می‌آید. عمده افرادی که هیچ سابقه و تجربه مرتبطی ندارند، با شوک وارد زندان می‌شوند و در فضایی قرار می‌گیرند که به کل با فضای قبلی زندگی آنها متفاوت است.

صفحه ۱۰

سرمقاله

شرق مغربی

سیدمصطفی هاشمی‌طبا

اینکه شرق کجا و غرب کجاست معلوم نیست؛ زیرا هر نقطه از کره خاکی هم شرق دارد و هم غرب و اینکه شرق و غرب اشاره به چه مفهوم و پدیده‌ای دارد نیز از تکرر برخوردار است. اگر شرق و غرب جغرافیایی را در نظر بگیریم، شرق ژاپن، آمریکاست و ایران، غرب ژاپن است اما اگر آمریکا را در نظر بگیریم، شرق آن اروپا و غرب آن چین و ژاپن است. برای ما، شرق خاور دور است و غرب اروپا و آمریکا اما شرق و غرب در نظر ما فراتر از شرق و غرب جغرافیایی است. وقتی امام می‌گویند نه شرقی و نه غربی احتمالا به همان مفهوم ابرازشده شهید مطهری که کاپیتالیسم و کمونیسم دو تیغه یک قیچی است، اشاره کرده‌اند؛ یعنی نه شرقی (به معنی بلوک سوسیالیستی و کمونیستی) و نه غربی (به معنی بلوک لیبرالیستی و کاپیتالیستی). هرچند در عمل و در جهان کمی قدیمی بلوک شرق در مقابل غرب قرار داشتند اما نه تنها نظریه شهید مطهری مصداق دارد که باید گفت هم کاپیتالیسم و امپریالیسم و هم سوسیالیسم و کمونیسم خاستگاه غربی دارند. اگر واضعان مکتب لیبرالیسم، غربی‌ها بودند واضح و شارح مکتب کمونیسم و سوسیالیسم یعنی انگلس و مارکس از آلمان و انگلستان برپا ایستادند. حال اگر در تصور زمان به پدیده‌ها بنگریم، برخلاف تعاریف علمی رایج درخصوص سیستم‌ها که یک سیستم کامل باید هماهنگ و منسجم باشد، می‌بینیم که هر دو پدیده که ظاهرا ضد هم هستند در جوامع مختلف در هم تنیده شده‌اند. برای مثال کشورهای لیبرال اسکندناوی به نوعی سوسیالیسم را در متن عمل پیاده کرده‌اند و کشور چین کمونیست در تولید و تجارت و روابط بین‌المللی شیوه لیبرالیستی و کاپیتالیستی را مدنظر قرار داده‌اند. برخورد دوگانه‌ای که کشورهای مختلف عموما نشان می‌دهند مصادقی بر این اختلاط و امتزاج است. برای مثال آنان که از حقوق بشر دفاع می‌کنند تعاریف متفاوتی از حقوق بشر را حسب منافع خود انجام می‌دهند و این تغییر تفسیر از موضوع واحد فقط شامل حال پیروان لیبرالیسم یا دترمینیسم تاریخی و دیگر مکاتب الحادی نمی‌شود. حتی مدعیان ادیان ابراهیمی با دستاویز قرارداد تاریخ‌های مجعول چنین می‌کنند، همان سال که کشف گور دسته‌جمعی کودکان بومی کانادا تحت پوشش مسیحیت و فتوای کشتار مسلمانان و مسیحیان از سوی خام‌های پهلوی و اقدامات خوارج صدر اسلام و اینک داعشی و داعشیان، عمومیت سوءاستفاده از قدرت و دست یازیدن به هر چیز برای حفظ منافع خود را نشان می‌دهد. آیا تجربه‌های ممتد تاریخی و نیز معاصر نشان نمی‌دهد که امیدواربودن و دلخوش‌بودن به بیرون یا هر نگاهی بلافاصله است، همچنین است دشمنی و عدم تفاهم به دلیل تضادها و اختلافات، خواه این برون‌نگری معاهده برجام بدون تضمین حسن انجام کار (به قول پیمانکاران) یا عضویت در پیمان‌هایی مانند شانگهای تبلیغات درباره محاسن آن. کماینکه در برجام آمریکا یک طرفه خارج شد و باوجود هم‌پیمان‌بودن چین با ایران در پیمان شانگهای این کشور همراه با کشوری که عضو این پیمان نیست و هیچ تناسب و تقارنی با آن به‌جز منافع ملی ندارد، علیه ایران بیانیه صادر کردند. در اینجا این سؤال پیش می‌آید که وقتی همه کشورها حسب منافع ملی خود تصمیم می‌گیرند، آیا تصمیمات ما حسب منافع کشور ماست. اگر روسیه از این کشور بغروشی؟ با تقدیر و سیاست از آنان که دل در تهاجمی به آن کشور بغروشت؟ و نه فقط مصرف‌روانه کرده‌ایم. گرو ایران دارند و سیستم‌های دفاعی و بازدارنده نظامی را فراهم کرده‌اند، باید به این بیندیشیم که تا چه حد در استحکام بنیان‌های داخلی کشور و تقویت سرمایه‌های طبیعی و خداداد و نیز مستحدات کشور تلاش کرده‌ایم و همراه دیگر کشورها منابع طبیعی خود را صرف ارتقای بنیان‌های کشور و نه فقط مصرف‌روانه کرده‌ایم. دوستی می‌گفت قطر بیش از ۲۰۰ میلیارد دلار صرف ایجاد زیربنای‌های برگزاری مسابقات فوتبال جام جهانی کرده است و اضافه کرد که آنان ثروتمند هستند که می‌توانند چنین هزینه کنند و ما نادار. گفتم ما در هشت سال دوران ریاست‌جمهوری احمدی‌نژاد ۸۰۰ میلیارد دلار درآمد نفتی داشته‌ایم، پس ما هم ثروتمندیم اما تصمیمات ما شفاف و روشن و برای سازندگی کشور نیست. توجه شود که منافع مردم وابسته به منافع ملی است و منافع ملی در نه حل مشکلات با مذاکره است؛ چراکه مذاکرات مسائل را حل نمی‌کند بلکه اصولا کشورها در رابطه با یکدیگر به نوعی سازش می‌رسند و نه حل مسائل. مانند آنکه معمولا اختلافات خانوادگی با مذاکره حل نمی‌شود زیرا دو طرف دو جنس مختلف‌اند و نمی‌توانند مثل هم باشند و به قول امام باید با هم بسازند! همین است اختلافات فرق مختلف، هرگز با مذاکره نتوانست‌اند و نمی‌توانند اختلاف‌شان را حل کنند بلکه باید در جامعه با یکدیگر سازش داشته و حریم دیگری را نگه دارند؛ چراکه به فرموده مولا علی (ع) اگر دیگری هم فکر نیست، مخلوق خداوند که هست. صحبت ریاست مجلس شورای اسلامی درباره حکمرانی نوین شاید به این امر اشاره کند که در دنیا می‌توانیم سازش کنیم و نه لزوما حل اختلاف با مذاکره و در داخل هم گروه‌ها و افراد متقاعد شوند که با هم سازش کنند و زندگی را پیش برند نه آنکه فقط گروه خاصی با هر تفرقندی بخواهد حاکم بر دیگران باشد که تاریخ چنین نتوشته و مانند آنچه در سال‌های پیش در مجارستان و چکسلواکی و ویتنام گذشت، زورگویان به زباله‌دان تاریخ پیوستند و اینک حسب عقل و شرع کلمه مردم باید شامل «همه مردم» باشد، نه قشر و گروهی خاص که حسب منافع خود به جای آنکه به «رنگ خدا» باشند به «رنگ دیگری» درآمده‌اند.

پنجشنبه ۲۴ آذر ۱۴۰۱ • ۲۰ جمادی‌الاول ۱۴۴۴ • ۱۵ دسامبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۴۴۷ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: با پذیرش اعاده دادرسی اجرای حکم ماهان صدرات متوقف شد: توقف یک اعدام، استراتژی‌های چندوجهی عربستان برای چالش تغییر اقلیم و یادداشت‌هایی از رسول اژئیان، مهدی افشار، علی نوازی

«شرق» از احتمال سفر مسئولان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به ایران و پیامدهای دیپلماتیک آن گزارش می‌دهد

گام سفید

سفر مقامات آژانس به ایران می‌تواند قدمی مثبت برای حل وفصل اختلافات ۲ طرف (ایران و آژانس) باشد

شرق: محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی ایران، دیروز در حاشیه جلسه هیئت دولت در جمع خبرنگاران عنوان کرد که تعاملات ما با آژانس برقرار است و امیدواریم در راستای رفع موانع و ابهامات با آژانس یک گام رو به جلو برداشته شود. او در این زمینه از سفر مسئولان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در روزهای آینده به ایران خبر داد. در همین زمینه شنبه هفته جاری رافائل گروسی در مصاحبه با الجزیره درباره موضوع «پاسخ‌دادن به سوآلات آژانس» گفته بود که «پاسخ به سوآلات آژانس، اختیاری و انتخابی نیست؛ بلکه یک وظیفه است». البته مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در گفت‌وگویی که با این شبکه قطری داشت، به سوآلاتی درباره آخرین تحولات برنامه هسته‌ای ایران و همکاری آن با آژانس پاسخ داد.

گزارش تیتربک را در صفحه ۲ بخوانید

رویکردانی چین اقبال روسیه

گفت‌وگو با رئیس سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران درباره آخرین وضعیت سرمایه‌گذاری خارجی کشور

چین روی خوشی به سرمایه‌گذاری در ایران نشان نداد و ترجیح داد سرمایه خود را به کشورهای عربی حوزه خلیج فارس ببرد. داده‌های سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران نشان می‌دهد سال گذشته میزان سرمایه‌گذاری چینی‌ها در ایران از افغانستان هم کمتر بوده است.

رویکردانی غیرمنتظره چین از اقتصاد ایران در حالی رخ می‌دهد که همین آمار حاکی از آن است که سال گذشته روسیه بزرگ‌ترین سرمایه‌گذار خارجی ایران بوده و حدود نیمی از سرمایه خارجی که به ایران وارد شده، از سوی روس‌ها بوده است.

یادداشت

چین و نظم «دو-چندقطبی» در نظام بین‌الملل

غلامرضا حداد

عضو هیئت علمی دانشگاه

سفر شی جین‌پینگ به کشورهای حاشیه خلیج فارس، با امضای ۳۴ قرارداد سرمایه‌گذاری ذیل یک توافق‌نامه شراکت استراتژیک، امضای بیانیه مشترک با سعودی و نیز بیانیه مشترک با شورای همکاری خلیج فارس که می‌تواند بیانگر فضلی جدید در تحولات نظام بین‌الملل محسوب شود. اگرچه برای ناظر ایرانی احتمالا توصیه به جمهوری اسلامی برای مداخله‌نکردن در امور داخلی دیگر کشورها و تعهد به معاهده منع گسترش تسلیحات اتمی یا حمایت از امارات متحده در موضوع جزایر سه‌گانه که در تعبیری نظیر خیانت چین یا فروختن ایران نمادپردازی شده است، مهم‌تر از سایر ابعاد موضوع به نظر آید؛ اما این رویداد ابعاد جدی‌تری دارد که در آینده تأثیرات آن بر نظام بین‌الملل و به تبع آن ایران آشکارتر خواهد شد.

۱- در طول نیم‌قرن گذشته، بسیاری از تئوری‌های اقتصاد سیاسی بین‌الملل -از کارکردگرایی و نوکارکردگرایی گرفته تا انواع نظریه‌های هم‌گرایی، وابستگی متقابل و نهادگرایی نئولیبرال- حول این ایده اساسی شکل گرفته‌اند که همکاری‌های اقتصادی مقدمه‌ای بر هم‌گرایی سیاسی است و گسترش تجارت بین‌الملل در درون بازار می‌جهانی‌شده و با مداخله کمینه دولت‌ها می‌تواند زمینه‌ساز گسترش دموکراسی و تضمین صلح شود؛ چراکه نهادهای بازار، صلح و دموکراسی رابطه‌ای هم‌افزاینده دارند. از این منظر ورود به فرایند جهانی‌شدن اقتصاد و ادغام در سرمایه‌داری جهانی لاجرم به دموکراتیک‌شدن دولت‌ها و نهایتا تمکز تعارضی‌بودن روابط بین‌الملل می‌انجامد؛ اما اکنون زمان بازنگری جدی در این رویکردهای توریک فراسیده است. چین الگوی جدیدی از اقتصاد سیاسی را ارائه می‌دهد که در آن بازار آزاد و دموکراسی

البته جذب سرمایه خارجی برای اقتصاد ایران که گرفتار شدیدترین تحریم‌های بین‌المللی است، راحت نبوده است؛ کار سخت و طاقت‌فرسایی که این روزها مسئولیت آن با علی فکری، رئیس سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران است. معاون وزیر اقتصاد در صبح یک روز پاییزی به روزنامه «شرق» آمد تا توضیح دهد چگونه در روزهایی که شبکه بانکی تحریم و ریسک شراکت با ایران بالاست، سرمایه خارجی به ایران می‌آید. این دیپلمات سابق و مدیر اقتصادی فعلی توضیح می‌دهد جذب سرمایه خارجی، آن‌هم در این شرایط دشوار، ریزه‌کاری و فوت‌وفن‌های بسیاری دارد و گاهی بیخ‌وخم بوروکراسی اداره‌ای می‌تواند سرمایه‌گذار خارجی را فراری دهد.

این گفت‌وگو را در صفحه ۴ بخوانید

ملازم یکدیگر نیستند و پیوندهای عمیق با سرمایه‌داری جهانی نه تنها به لیبرالیسم سیاسی ختم نمی‌شود بلکه چه‌بسا می‌تواند به تهدیدی جدی برای ارزش‌هایی تبدیل شود که دموکراسی‌های لیبرال بر آن استوارند. اکنون سرمایه‌داری بدون دموکراسی، نه به‌عنوان مرحله‌ای در گذار از توسعه اقتصادی به توسعه سیاسی بلکه در نظریه‌های اقتدارگرایی بوروکراتیک یا دولت توسعه‌گرا مفهوم‌پردازی شده‌اند بلکه به‌عنوان مقصد نهایی نظام‌های سیاسی اقتدارگرا نیازمند تلاش‌های تنوریک است. این الگوی مشخص نه تنها در چین به ثمر نرفته بلکه در حال شکل‌دادن به بلوکی در نظام بین‌الملل میان اقتدارگرایان است که به هدف سد نفوذ فزاینده بلوک لیبرال‌دموکراسی‌ها سامان می‌یابد. اقتدارگرایان حاشیه جنوب خلیج فارس از بسیاری جهات به چین شبیه هستند؛ در رتبه‌بندی مؤسسه لگاتوم برای سال ۲۰۲۱ چین و اعضای شورای همکاری خلیج فارس در میانگین شاخص‌های اقتصادی (محیط سرمایه‌گذاری، شرایط کسب‌وکار، کیفیت اقتصاد و دسترسی به بازارها) همگی در ربع اول رتبه‌بندی (در میان ۱۶۷ کشور) قرار دارند؛ درحالی‌که در شاخص آزادی‌های فردی همگی در ربع پایانی یعنی رتبه‌های بالای ۱۲۰ (چین در رتبه ۱۵۹ و عربستان در رتبه ۱۶۳) هستند؛ این یعنی که این کشورها نقاط قوت و ضعف مشابهی دارند و به تبع آن فرصت‌ها و تهدیدهای مشترکی که ظرفیت همکاری را در میان آنها بالا می‌برد. سرمایه‌داری بدون دموکراسی، الگوی مطلوب چین و نظام‌های اقتدارگرای جنوب خلیج فارس است و تعهد به تحقق موفق چنین الگویی طرفین را به یکدیگر نزدیک کرده است. تاریخ، آزمایشگاه علم سیاست است و آینده نشان خواهد داد که آیا بازار آزاد، آب مقدسی است که بیماری استبداد سیاسی را درمان می‌کند یا اینکه لجن‌زار اقتدارگرایی هر چشمه زلالی را به رنگ خود درمی‌آورد.

۲- ساختار نظام بین‌الملل -در معنای الگوی توزیع قدرت- در حال تحول و گذار است. با فروپاشی بلوک شرق، نظم دوقطبی منقطع شد و قدرت در آن، میان دو بلوک به رهبری دو ابرقدرت در الگویی سلسله‌مراتبی توزیع شده بود، پایان یافت؛ اما تاکنون

ادامه در صفحه ۵

پیام تسلیت رهبر انقلاب در پی حادثه ناگوار ربایش و شهادت مولوی عبدالواحد ریگی

در پی حادثه ناگوار ربایش و شهادت جناب مولوی عبدالواحد ریگی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در پیامی ضمن اظهار تأثر از این حادثه، بر تعقیب و مجازات سریع و جدی جنایتکاران از سوی دستگاه‌های مسئول تأکید کردند.

صفحه ۲

وزارت نفت در پاسخ به «شرق»:

نفت ۶۰دلاری روسیه تأثیری بر نفت ایران ندارد

نگاهی به اظهارات اردوغان درباره انتخابات ترکیه

«آخرین» انتخابات یا نمایش تکراری؟

بررسی آلودگی‌های زیست‌محیطی وتبعات آن بر سلامت شهروندان و فعالیت‌های اجتماعی -اقتصادی

زخم هوا

دغدغه شیرین دایی

پاسخ وزارت کشور

به گزارش «شرق»

یادداشت

چالش‌های عکاسان خبری

حسن ملهم

عکاس خبرنگار

نزدیک به سه ماه از اولین روز اعتراضات اجتماعی در ایران می‌گذرد؛ اعتراضاتی مدنی و خیابانی که در مواردی با خشونت همراه بوده است. یکی از مهم‌ترین رسالت‌های اجتماعی رسانه و خبرنگاران، انعکاس اخبار روز است؛ به نحوی که مسئولان کشور از وقایع روز مطلع شوند و تحلیلگران سیاسی و اجتماعی و افراد ذی‌صلاح نسبت به انعکاس مطالب و ساخت بولتن‌های خبری در راستای مدیریت بهتر جامعه و حکمرانی مطلوب از آنها استفاده کنند. در فضای ملتهب اعتراضی کشور، رسالت خبرنگاران بیش از پیش محسوس است و باید در راستای حل بحران از سوی مسئولان با ارائه مستندات و مخابره اخبار در چارچوب اصول حرفه‌ای خود تلاش مضاعف کنند. در حوزه گزارش‌های خبری میدانی، یکی از مؤثرترین و کلیدی‌ترین مهره‌ها در این رسالت، عکاسان خبری‌اند؛ افرادی که در مواردی ریسک حضور در فضای اعتراضی و ملتهب توأم با آشوب و زدوخورد را به جان می‌خرند تا در انجام وظایف حرفه‌ای خود شایسته عمل کنند. اما این فضا، فضای مطلوبی برای عکاسان میدانی نیست. قوانین کشور در حوزه عکس‌برداری از برخی اماکن، احتیاط درباره نحوه ثبت لحظات اعتراضی به نوعی که دستاویز سوءاستفاده قرار نگیرد و مقاومت مأموران انتظامی و امنیتی حاضر در خیابان‌ها نسبت به تهیه گزارش‌های میدانی همه و همه کار را سخت و سخت‌تر می‌کنند.

در حوزه تهیه اخبار میدانی، مشکلات گسترده‌ای وجود دارد. معمولا با وجود تعرفه خبرنگاران برای مسئولان مختلف با نامه رسمی از سوی رسانه‌ها به جهت جلوگیری از ابعاد بعدی، مسئولان همکاری لازم را در دستور کار قرار نمی‌دهند و حتی در مواردی مشاهده شده است که خبرنگارانی که در فضای عمومی مشغول عکاسی به تهیه گزارش میدانی بودند، با پنهان‌کردن سمت خود رسالت حرفه‌ای خود را ساده‌تر به سرانجام رسانده‌اند. متأسفانه در موارد زیادی خبرنگاران حین انجام وظیفه از سوی مأموران دستگیر شده و برای آنها پرونده قضائی تشکیل و در مواردی نیز همچنان با اتهامات سنگین و امنیتی در زندان به سر می‌برند.

واقعیت مطلب اینجاست که در مواردی که فضای اعتراضات خیابانی با آشوب کشیده می‌شود، کنترل فضا از دست مأموران خارج و ایشان نیز گاهی از حدود قانونی اختیارات خود فراتر رفته و مرتکب تخلف می‌شوند. این روزها در این حوزه هم مستندات، تصاویر و فیلم‌هایی از عده‌ای مأمور که برخی آنها را مأمورنما خوانده‌اند، در فضای مجازی پخش شده است که به وضوح تخریب اموال مردم، ضرب‌وشتم معتززان و... را به تصویر می‌کشد.

ادامه در صفحه ۵